

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/45/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7817210698
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Galdunová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7817210698.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Galdunovej a sudkýň JUDr. Viktórie Midovej a JUDr. Moniky Koščovej v spore žalobcu: I. M., nar. XX.X.XXXX, bytom M. Z., S.Á. XXX, zastúpeného JUDr. Alexandrom Milkom, advokátom AK, so sídlom v Rožňave, Cyrila a Metoda 4, proti žalovaným: 1. B. X., nar. XX.X.XXXX, bytom M. Z., S. XXX, 2. B. M., nar. X.X.XXXX, bytom M. Z., S. XXX, obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Erika Simanová, s.r.o., so sídlom v Rožňave, Edelényska 2027/3 a 3. K. M., nar. 24.6.1961, bytom M. Z., S. XXX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní žalovaných v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Rožňava zo dňa 29. decembra 2020 sp. zn. 8C/75/2017

rozhodol:

P o t v r d u j e rozsudok Okresného súdu Rožňava zo dňa 29. decembra 2020 č.k. 8C/75/2017-245.

Žalobca má proti žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

Vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanou v 3. rade stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len súd prvej inštancie alebo len súd) rozsudkom zo dňa 29. decembra 2020 č.k. 8C/75/2017-245 určil, že žalobca I. M. X.. M., nar. XX. X. XXXX je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností, ktoré sú zapísané na Okresnom úrade Rožňava, katastrálny odbor na LV č. XXX - parcely registra "C", evidované na katastrálnej mape - parcela č. 12 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 68 m², parcela č. 13 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 66 m², parcela č. 14 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 24 m², parcela č. 15/1 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 680 m², parcela číslo 16/2 - záhrady o výmere 48 m², parcela č. 17/1 - záhrady o výmere 110 m², stavby - rodinný dom so súpisným číslom 213, postavený na parcele č. 12 a rodinný dom so súpisným číslom 214, postavený na parcele č. 13 kat. územia Gemerská Poloma, Obec Gemerská Poloma, Okres Rožňava v podiele 1/2-ice v pomere k celku (I. výrok) a zaviazal žalovaných 1. a 2. spoločne a nerozdielne na zaplatenie trov konania žalobcovi v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (II. výrok).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam špecifikovaným vo výroku rozhodnutia s odôvodnením, že žalobca ako darujúci uzavrel dňa 13.10.2010 so žalovanými 1., 2. ako obdarovanými Darovaciu zmluvu, predmetom ktorej bola polovica spoluvlastníckeho podielu žalobcu k predmetným nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXX, vedeným Okresným úradom Rožňava, katastrálnym odborom, kat. územia Gemerská Poloma, Obec Gemerská Poloma, okres Rožňava. Nehnuteľnosti daroval žalovanému 1. v podiele 1/4-iny v pomere k celku a žalovanej 2. v podiele 1/4-iny v pomere k celku. Žalobca listom zo dňa 31. 10. 2017 - „Výzvou na

vrátenie daru“ z dôvodu hrubého porušovania dobrých mravov voči nemu vyzýval žalovaných 1., 2. na vrátenie predmetného daru. Vo svojom liste uviedol, že žalovaný 1. a žalovaná 2. ho sústavne hrubo urážali, vyhrážali sa mu zbitím, či ublížením na zdraví a to v poslednom období už takmer každý deň, neposkytli mu potrebnú pomoc v starobe, vzhľadom na jeho zlý zdravotný stav, čím hrubo porušili dobré mravy. Ďalej uviedol, že k darovaniu došlo preto, že žalovaní 1., 2. mu obaja sľúbili, že sa o neho budú starať, že mu budú vo všetkom nápomocní, vzhľadom jeho zlý zdravotný stav, o ktorom mali vedomosť. Obaja mu sľúbili, že mu budú zabezpečovať stravu, ako aj celú údržbu domácnosti. Zo začiatku sa o neho obaja žalovaní sporadicky starali, avšak postupom času sa to začalo zhoršovať. Čoraz častejšie dochádzalo z ich strany k urážkam jeho osoby, tiež žalobca zistil, že mu bol odcudzený krovínorez, elektrický kábel na pílu, ako aj ďalšie veci. Dokonca ho žalovaní začali aj fyzicky napádať a bol nútený privolať na pomoc políciu. Žalovaní tiež začali od neho požadovať finančné prostriedky, pod neustálym vyhrázaním sa bitkou a ublížením na zdraví. Skonštatoval, že neustále hrubé správanie sa žalovaných, urážanie a nadávky už nevie zniesť, čo malo zlý vplyv na jeho už aj tak podlomené zdravie. V liste ďalej vytýkal žalovaným, že žalovaný 1. mu dňa 20. februára 2017 bezdôvodne vybil okná na kuchyni, keď od neho žiadal vysvetlenie tohto konania, fyzicky ho napadol. Dňa 14. 10. 2017 od neho obaja žalovaní - B. X., ako aj B. M. žiadali finančné prostriedky na úhradu elektriny, vyhrážali sa mu bitkou a vulgárne mu nadávali. Uviedol, že jeho zdravotný stav je veľmi zlý, vyžadujúci si každodennú opateru a klud, ktorú mu žalovaní neposkytujú a mal za to, že ich správanie mu nedovoľuje, aby žil kľudne.

3. Právne vec posúdil podľa § 34, § 35 ods. 1,2,3, § 37 ods. 1,2,3, § 39, § 132, § 132 ods. 1, § 628 ods. 1, § 140, § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ).

4. Súd posudzoval otázku naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení vlastníckeho práva, ktorá je základnou podmienkou úspešnosti určovacej žaloby. Po citácii § 137 písm. c/ CSP súd poukázal na to, že predmetom daru bola nehnuteľnosť - rodinný dom a obdarovaní t. j. žalovaní 1., 2. odmietli darcovi - žalobcovi nehnuteľnosť dobrovoľne vydať a prepísať v katastri nehnuteľností. Žalobca sa preto dôvodne domáha určenia vlastníckeho práva k daru, t. j. nehnuteľnosti podľa ustanovenia § 137 písm. c/ CSP, pretože až určovací výrok súdu je podkladom pre ďalší zápis vlastníckeho práva darcu k daru, príslušnou správou do katastra nehnuteľností. Preto formou, ktorou možno dosiahnuť navrátenie stavu pred darovaním, v zmysle ustanovenia § 630 OZ je určovacia žaloba, na základe ktorej súd určí vlastnícke právo žalobcu. Naliehavý právny záujem na takomto určení je daný skutočnosťou, že určovacou žalobou sa vytvorí pevný základ právnych vzťahov, týkajúcich sa vlastníctva. Až právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu je podkladom pre vykonanie opätovného zápisu vlastníckeho práva v prospech žalobcu v katastri nehnuteľností. V danom prípade je podľa súdu prvej inštancie daný naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom darovacej zmluvy, nakoľko právny vzťah medzi stranami sporu, ktorý vyplýva z darovacej zmluvy je sporný. Medzi stranami sporu existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty, ktorý je v ohrození právneho postavenia žalobcu, nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom, ako určovacím výrokom, pretože určovací výrok súdu je podkladom pre zápis vlastníckeho práva darcu do katastra nehnuteľností.

5. Po vrátení veci sa riadil pokynmi odvolacieho súdu (vyjadrenými v zrušujúcom uznesení), preto ako prvé posudzoval platnosť darovacej zmluvy. Vychádzal z úvahy, že k prevodu vlastníckeho práva z darcu na obdarovaného môže dôjsť len na základe platnej darovacej zmluvy, t.j. iba vtedy, ak darovacia zmluva bola platným právnym úkonom. Pričom uvedenú skutočnosť (platnosť právneho úkonu - darovacej zmluvy) je súd povinný skúmať ako predbežnú otázku z úradnej povinnosti (ex officio). Súd teda skôr ako pristúpi k skúmaniu existencie dôvodov oprávňujúcich darcu požadovať vrátenie daru, je vždy povinný skúmať, či darovacia zmluva je alebo nie je absolútne neplatným právnym úkonom.

6. Poukázal na to, že rozpor so zákonom, jeho obchádzanie, alebo rozpor s dobrými mravmi zakladajú absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Absolútna neplatnosť pritom nastáva aj v prípade, ak účastníci o rozpore nevedeli, právny úkon sa považuje za absolútne neplatný (ex tunc). Pokiaľ ide o neplatnosť právneho úkonu, na základe ktorého malo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva, nemôže vzhľadom na princíp kauzálnej tradície bez platného titulu prísť k prevodu vlastníctva. Pôvodný vlastník tak môže svoju vec vindukovať. Ak bolo na základe neplatného úkonu plnené, uplatnia sa normy o bezdôvodnom obohatení. Na absolútnu neplatnosť súd prihliada ex officio. Rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi nemusí vyplývať iba z jeho obsahu, ale tiež z cieľa, resp. účelu, ktorý ním niektorá zo strán sleduje,

pričom sú dôležité predovšetkým okolnosti, za ktorých bol právny úkon uzatvorený. Neplatnosť právneho úkonu uvedená v ustanovení § 39 OZ má povahu absolútnej neplatnosti a vo všeobecnej rovine možno povedať, že neplatný je právny úkon, ktorý nemá niektorú z náležitostí, ktorú zákon pod sankciou neplatnosti právneho úkonu vyžaduje.

7. V posudzovanej veci súd dospel k záveru, že darovacia zmluva, uzavretá medzi stranami zo dňa 13.10.2010, je absolútne neplatná, v zmysle ustanovenia § 39 OZ (keďže konanie zmluvných strán sa prieči dobrým mravom). Záver o absolútnej neplatnosti zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi podľa súdu spočíva v tom, že dňa 25.8.2010 žalobca aj žalovaný 1., 2. u notárky O.. O. E. uzatvorili nájomnú zmluvu k nehnuteľnosti, t.j. k predmetnému rodinnému domu na dobu troch rokov - od 1.8.2010, v zmysle ktorej mali žalovaní 1.,2. platiť nájomné 100 € mesačne. Dňa 13.10.2010 u tej istej notárky uzavreli Darovaciu zmluvu k tej istej nehnuteľnosti na spoluvlastnícky podiel žalobcu ako aj Zmluvu o pôžičke, v zmysle ktorej mal žalobca požičať žalovaným 1., 2. dňa 13.10.2010 v hotovosti sumu 6.639 €, ktorú mali žalovaní 1.,2. splácať v mesačných splátkach po 100 €, počnúc mesiacom október 2010 do mája 2016. V zmysle článku IV. Zmluvy o pôžičke sa strany dohodli, že v prípade neuhradenia pôžičky do dohodnutého termínu má žalobca ako veriteľ právo žiadať späť predmet daru uvedený v článku 1 Darovacej zmluvy. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca nikdy neposkytol žalovaným 1.,2. predmetnú pôžičku a z výpovede Denisy Gunárovej - t. j. žalovanej 2. vyplynulo, že žalobca im navrhol darovanie domu s tým, že ho budú splácať po 100 € mesačne. Notárka tvrdenie žalobcu o tom, že majú žalovaní pokračovať v splácaní nejakej splátky pochopila tak, že sa má jednať o podiel jeho manželky, preto povedala, že žalobca nemá právo žiadať peniaze za podiel bývalej manželky, keďže od nej nemal plnú moc a nebol vlastníkom jej podielu. Po nahliadnutí do Zmluvy o pôžičke notárka potvrdila, že nešlo o pôžičku, ale o kúpnu cenu za podiel manželky žalobcu tak, ako to vyplýva aj z výpovede notárky O.. O. E. na pojednávaní dňa 12.11.2018.

8. Súd zdôraznil, že v zmysle ustanovenia § 628 ods. 1 OZ, pojmovým znakom darovacej zmluvy je okrem iného bezodplatnosť a Občiansky zákonník nepripúšťa darovaciu zmluvu, ktorá je podmienená poskytnutím odplaty alebo protiplnenia od obdarovaného. S prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania súd uzavrel, že Darovacia zmluva je neplatným právnym úkonom, pretože nie sú naplnené pojmové znaky darovania, a to bezodplatnosť a dobrovoľnosť, v zmysle § 628 ods. 1 OZ. Vykonaným dokazovaním bolo podľa súdu nesporne preukázané, že predmetná darovacia zmluva bola podmienená mesačnými splátkami za predmet daru. Preto súd prvej inštancie dospel k záveru, že táto zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom, ktorý svojím účelom odporuje zákonu, obchádza ho a zároveň konanie žalovaných 1/, 2/ sa prieči dobrým mravom.

9. S poukazom na skutočnosť, že platnosť darovacej zmluvy súd skúmal ako prejudiciálnu otázku, pričom vykonaným dokazovaním bolo nesporne preukázané, že darovacia zmluva je absolútne neplatná, súd následne už nevykonával dôkazy na posúdenie - preukázania splnenia zákonných podmienok pre vrátenie daru, v zmysle § 630 OZ, a to či už ide o fyzické násilie, alebo hrubé urážky zo strany žalovaných 1., 2., prípadne neposkytnutie potrebnej pomoci zo strany žalovaných. Navyše súd poukázal aj na skutočnosť, že v darovacej zmluve nebolo rešpektované ani predkupné právo podielovej spoluvlastníčky - žalovanej 3.

10. Výrok o trovách konania sa opiera o ustanovenie § 255 ods. 1. CSP. Keďže žalobca bol v konaní úspešný, vznikol mu nárok na náhradu trov konania a to v celom rozsahu 100 %, ktoré trovy konania si žalobca aj uplatnil a preto súd rozhodol, že žalovaní 1., 2., ktorí boli v konaní neúspešní, zaviazal zaplatením trov konania spoločne a nerozdielne, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

11. Proti uvedenému rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalovaní v 1. a 2. rade z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. a/ a h/ CSP a žiadali, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil.

12. Podľa odvolateľov odvolací dôvod týkajúci sa nesplnenia procesných podmienok spočíva v tom, že súd vyhovel žalobe v celom rozsahu na základe podstatne iného skutkového stavu, ktorý tvrdil žalobca v žalobe, pričom žalobca neuplatnil zmenu žaloby. Dôvodili, že žalobca oprel žalobný návrh o skutkové tvrdenia, z ktorých vyplývalo, že medzi stranami sporu bola v roku 2010 uzatvorená darovacia zmluva a

neskôr v roku 2017 vyzval žalovaných na vrátenie daru z dôvodu hrubého porušovania dobrých mravov voči nemu. V priebehu konania žalobca neunesol dôkazné bremeno na preukázanie ním tvrdených skutočností týkajúcich sa hrubého porušovania dobrých mravov voči nemu zo strany žalovaných. Na návrh žalobcu bola ako svedok vypočutá notárka, ktorá vypracovala darovaciu zmluvu a zmluvu o pôžičke medzi stranami a následne žalobca v záverečnej reči poukázal na výsledky dokazovania a navrhol žalobe vyhovieť. Neuplatnil však zmenu žaloby a nenavrhol súdu pripustenie zmeny žaloby. Podľa odvolateľov postupom súdu došlo k prekročeniu žalobného návrhu a porušeniu dispozičného princípu, z ktorého dôvodu neboli splnené na rozhodnutie procesné podmienky. Súd aplikoval okrem iného ust. § 140 OZ a § 603 ods. 3 OZ, ktoré podľa odvolateľov nemali byť na daný skutkový stav aplikované vôbec a z rozsudku nevyplýva na základe akých právnych úvah tieto normy aplikoval.

13. Vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania v prípade ak odvolací súd potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie, žalovaní navrhli nepriznať žalobcovi nárok na náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré spočívajú v nepoctivosti žalobcu pri uzatváraní problematickej darovacej zmluvy. V tejto súvislosti dôvodili, že žalobca sám inicioval prevod nehnuteľností na žalovaných a účelovo sa snažil obísť pri prevode svoju rozvedenú manželku. Žalovaní sa spoliehali na notárku, ktorá vyhotovila obe zmluvy v presvedčení, že sú právne v poriadku. Žalobcovi poskytli plnenie aké žiadali, no napriek tomu ich vyzval na vrátenie daru a podal žalobu. V podanej žalobe a ani pri výsluchu sa nezmenil o absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy.

14. Žalobca ani žalovaná v 3. rade sa k podanému odvolaniu nevyjadrili.

15. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie žalovaných ako podané včas oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. a/, d/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

16. Rozsudok je vo výroku vecne správny, preto ho odvolací súd potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP

17. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 15. februára 2022 o 14.10 hod v pojednávacej miestnosti č. dv. 202, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 9.2.2022 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ust. § 219 ods. 1,3 CSP.

18. Žalovaní v odvolaní namietajú odvolacie dôvody v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. a/ a h/ CSP, t.j. neboli splnené procesné podmienky (písm. a/) a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (písm. h/). K jednotlivým odvolacím dôvodom odvolací súd uvádza nasledovné:

19. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. a/ CSP je naplnený vtedy, ak súd konal napriek tomu, že neboli splnené procesné podmienky. Ide o podmienky, za ktorých súd môže konať a rozhodovať. Ide tu o vecné procesné podmienky (kvalifikovaný spôsob začatia konania, t.j. v sporovom konaní žaloba, splnenie poplatkovej povinnosti), podmienky na strane súdu (právomoc, príslušnosť), procesné podmienky na strane účastníkov (procesná subjektivita procesná spôsobilosť, prípadné povinné zastúpenie advokátom) a tzv. negatívne procesné podmienky (prekážka začatého konania, prekážka rozsúdenej veci). Skúmanie týchto procesných podmienok je úradnou povinnosťou súdu počas celého konania. Výnimkou je skúmanie splnenia podmienky všeobecnej miestnej príslušnosti a osobitnej miestnej príslušnosti danej na výber, ktorú súd skúmal len na námietku žalovaného pri prvom procesnom úkone, ktorý mu patrí. Nedostatky niektorých procesných podmienok sú neodstrániteľné a prítomnosť takéhoto nedostatku bráni súdu v konaní a rozhodovaní, čo vedie k zastaveniu konania. V ostatných prípadoch je povinnosťou súdu nedostatok procesnej podmienky odstrániť. Vadou predpokladanou v § 365 ods. 1 písm. a/ CSP tak trpí konanie v prípade, keď súd vec prejednal a rozhodol napriek vyššie naznačeným nedostatkom. V prípade namietaného nedostatku príslušnosti súdu, o vadu konania v podobe nedostatku príslušnosti súdu pôjde iba v prípade, keď v konaní neboli dodržané ustanovenia o vecnej príslušnosti, osobitnej i výlučnej miestnej príslušnosti alebo o kauzálnej príslušnosti.

20. K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu

právnou normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť alebo ak použil síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

21. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

22. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonanie ďalších dôkazov nebolo potrebné, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

23. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

24. Žalovaní v odvolaní argumentujú skutočnosťami, ktoré uvádzali už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, preto ich odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku a neumožňujú prijať iné závery.

25. Súd svoje úvahy, ako dospel k svojim skutkovým a právnym záverom, podrobne uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku s poukazom na zistený skutkový stav a právne predpisy, ktoré aplikoval, a preto mu nemožno vytýkať, že by jeho rozhodnutie bolo arbitrárne.

26. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaných odvolací súd uvádza nasledovné :

27. Predmetom konania je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, kde žaloba bola podaná z dôvodu žiadosti darcu o vrátenie daru uplatnenej voči obdarovaným.

28. Podstatou odvolacích námietok je tvrdenie, že súd vyhovel žalobe v celom rozsahu na základe podstatne iného skutkového stavu, ako bol tvrdený v žalobe, bez uplatnenia návrhu na zmenu žaloby.

29. K uvedenej námietke odvolací súd poukazuje na to, že preskúmaným rozsudkom Okresný súd Rožňava rozhodoval vo veci potom, ako odvolací súd zrušil jeho skorší rozsudok z dôvodu, že sa súd prvej inštancie nevysporiadal s predbežnou otázkou, ktorú bol povinný skúmať ex offa, a to otázku, či darovacia zmluva bola platným právnym úkonom, pričom išlo o rozhodujúcu skutočnosť z hľadiska rozhodnutia vo veci (o určenie vlastníckeho práva). Po vrátení veci sa prvoinštančný súd riadil pokynmi odvolacieho súdu (vyjadrenými v zrušujúcom uznesení), preto ako prvé posudzoval platnosť darovacej zmluvy.

30. Krajský súd v Košiciach v uznesení sp.zn. 6Co/78/2019 zo dňa 24. marca 2020 vychádzal z úvahy, že požadovať vrátenie daru možno iba v prípade, ak na základe darovacej zmluvy došlo k prevodu vlastníckeho práva z darcu na obdarovaného, t.j. iba vtedy, ak darovacia zmluva bola platným právnym úkonom. Uvedenú skutočnosť (platnosť právneho úkonu - darovacej zmluvy) je súd povinný skúmať ako predbežnú otázku z úradnej povinnosti (ex offa). Súd je teda (skôr ako pristúpi k skúmaniu existencie dôvodov oprávňujúcich darcu požadovať vrátenie daru) vždy povinný skúmať, či darovacia zmluva je alebo nie je absolútne neplatným právnym úkonom.

31. V danom prípade sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva, preto pokiaľ v konaní vyplynuli z vykonaného dokazovania skutkové okolnosti, z ktorých sú zrejmé pochybnosti, či darovacia zmluva je platným právnym úkonom, resp. či tu sú dôvody tzv. absolútnej neplatnosti právneho úkonu, v zmysle § 39 OZ (na ktoré musí súd prihliadať z úradnej povinnosti, teda aj bez toho, aby ten ktorý môže byť takýmto úkonom dotknutý musel namietat' neplatnosť úkonu), je súd povinný ako predbežnú otázku posúdiť ne/platnosti darovacej zmluvy.

32. Odvolací súd už v uvedenom uznesení zaujal aj stanovisko k tvrdeniu žalovaných, že takto by došlo k podstatnej zmene žaloby, pretože žalobca opiera svoj nárok o nové skutočnosti. Uvedené skutkové okolnosti vyplynuli z už vykonaného dokazovania (z prednesov účastníkov konania, z listinných dôkazov, ktoré sa v spise nachádzali, z výpovede svedkov, najmä notárky, ktorá spisovala darovaciu zmluvu, ako aj zmluvu o pôžičke) a súd prvej inštancie ich bol povinný vo svojom rozhodnutí dôkazy každý jednotlivito aj v ich súhrne vyhodnotiť, a to aj z pohľadu prípadnej absolútnej neplatnosti predmetnej zmluvy aj bez návrhu žalobcu (ex offa).

33. Odvolací súd zotrúva na uvedenom názore vyjadrenom v uznesení sp. zn. 6Co/78/2019 zo dňa 24. marca 2020, že pri rozhodovaní o určení vlastníckeho práva na základe podanej žaloby bolo potrebné ex offa skúmať aj predbežnú otázku prípadnej absolútnej ne/platnosti darovacej zmluvy.

34. Bez posúdenia platnosti darovacej zmluvy, ako predbežnej otázky, na základe skutkových okolností, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, totiž nie je možné pristúpiť k skúmaniu splnenia základných podmienok pre vrátenie daru, v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka.

35. Súd prvej inštancie sa po vrátení veci dôsledne riadil vyššie uvedeným názorom odvolacieho súdu a pri skúmaní platnosti darovacej zmluvy dospel k správny záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnej miere stotožňuje a na ktoré odkazuje. V zhode so súdom prvej inštancie odvolací súd má za to, že predmetná darovacia zmluva je absolútne neplatná.

36. Je potrebné zdôrazniť, že sa nejedná o prekvapivé rozhodnutie práve z dôvodu, že na potrebu skúmania otázky platnosti darovacej zmluvy poukázal odvolací súd už vo svojom skoršom zrušujúcom rozhodnutí, ktorým sa súd prvej inštancie dôsledne riadil. Žalovaní mali možnosť po vrátení veci súdu prvej inštancie sa k tejto otázke vyjadriť, predniesť svoje tvrdenia a navrhnuť dôkazy na ich preukázanie. Žalovaní však po vrátení veci ani pred súdom prvej inštancie ani v odvolacom konaní neuviedli žiadne skutočnosti, ktoré by spochybnili správnosť záverov súdu o neplatnosti darovacej zmluvy.

37. S poukazom na záver o neplatnosti darovacej zmluvy súd prvej inštancie správne konštatoval, že nebolo možné pristúpiť k skúmaniu splnenia základných podmienok pre vrátenie daru, preto aj v súlade so zásadou hospodárnosti následne neskúmal ne/splnenie podmienok na vrátenie daru.

38. Zo všetkých uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správny potvrdil.

39. Rozsudok je vecne správny aj vo výroku II. o náhrade trov konania, preto ho odvolací súd v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil aj v tejto časti.

40. V prejednávanej spore súd rozhodol o trovách konania v zmysle ust. § 255 ods. 1 CSP, teda vychádzajúc z výsledku konania, v ktorom bol plne úspešný žalobca, priznal mu nárok na plnú náhradu trov konania proti neúspešným žalovaným.

41. Tento postup súdu bol správny, lebo okolnosti prejednávanej veci, ako na ne poukazujú žalovaní, nie sú dôvodom hodným osobitného zreteľa v zmysle ust. § 257 CSP a ani iné dôvody hodné osobitného zreteľa pre aplikáciu ust. § 257 CSP neboli preukázané.

42. V zmysle ust. § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

43. Citované ustanovenie predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania v zmysle vyššie citovaného ustanovenia vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon bližšie nešpecifikuje. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnu prax. Ide pritom o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradit' trovy konania výnimočne prihliadnuť. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú a tento dôvod je

daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. K aplikácii vyššie citovaného zákonného ustanovenia dochádza aj z aspektov sociálnych, kedy súd prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán sporu, pričom si vždy všíma aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde a ich postoj v konaní. Dôvody hodné osobitného zreteľa teda buď spočívajú v dôvodoch na strane sporovej strany alebo v okolnostiach prejednávaneho sporu.

44. Aplikácia vyššie citovaného zákonného ustanovenia prichádza do úvahy vo výnimočných prípadoch a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdości.

45. Žalovaní v odvolaní a ani vo svojich predchádzajúcich podaniach neuviedli také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o potrebe aplikácie ust. § 257 CSP v danom prípade. Nimi uvádzané dôvody spočívajúce v skutkových okolnostiach sporu nemožno považovať za odôvodňujúce potrebu použitia tejto výnimky.

46. Z obsahu spisu odvolací súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali aplikáciu ust. § 257 CSP, a to ani na strane žalovaných (ich osobné a majetkové pomery) a ani vo vzťahu k druhu konania alebo procesnej situácii.

47. Zo všetkých uvedených dôvodov je rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku II. o priznaní nároku žalobcovi na plnú náhradu trov konania vecne správne, preto odvolací súd rozsudok v tomto výroku v zmysle ust. § 387 ods.1 CSP potvrdil.

48. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1,2 a § 255 ods. 1 CSP. Žalovaní v 1. a 2. rade neboli v odvolacom konaní úspešní, preto im nevznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Takýto nárok vznikol úspešnému žalobcovi, preto odvolací súd rozhodol tak, ako je to uvedené v enunciiate tohto rozsudku. Odvolací súd nevzhladol dôvody na aplikáciu ust. § 257 CSP a tvrdenia žalovaných v 1. a 2. rade o nepoctivosti žalobcu nepovažoval za preukázané.

49. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).